

træffer sig her saa heldigt, at man er i stand til at henvise til en forfatter, som netop meget let, meget elegant og meget hurtigt uden tal-eksempler naar frem til lignende resultater som Machlup. Jeg tænker paa Lloyd A. Metzlers artikel i *Econometrica* 1942 (vol. 10) (»Underemployment Equilibrium in International Trade«). For saa vidt er det jo tidsbesparende at nøjes med at læse Metzlers 16 siders artikel i stedet for Machlups 237 siders store bog.

Dette betyder dog ikke, at Machlups arbejde er overflødig. Det er for det første lettere tilgængeligt end Metzlers artikel og giver en pædagogisk set bedre indføring i problemerne omkring expansionen og den internationale ligevægt. Værdifuldt er det saaledes, at Machlup i saa høj grad fortolker sine resultater økonomisk og f. eks. gaar ind paa mange problemer indenfor teorien for international handel — i modsætning til Metzler. Man kan maaske raade læserne til at starte med Machlups bog og derefter læse Metzlers artikel — og herved faa lejlighed til at fryde sig over i hvor høj grad Metzlers fremstillingsform gør en koncentration mulig (og elegant).

Gang paa Gang polemiserer Machlup mod Colin Clarks forsøg paa *numerisk* at bestemme multiplikatoreffekten. Nu er det rigtigt, at Clarks forsøg hermed er angribelige. Men det maa dog stærkt fremhæves, at en saadan numerisk bestemmelse er nødvendig, før man kan sige multiplikator-teorien har ydet et virkelig værdifuldt resultat. Dette synes Machlup at overse — ja han benægter endog muligheden for et gunstigt resultat af saadanne undersøgelser. Der kan derfor være grund til at minde om, at med tilstrækkelige »tekniske« hjælpemidler (f. eks. en matematiker) er det gørligt at naa frem til smukke og formelt set morsomme udtryk for expansionens virkninger. Men arbejdet er ikke fuldført, før man numerisk har angivet de ukendte parametre (helst med et saa lille spillerum som muligt) i det stiliserede billede af virkeligheden, som modeller altid er — og som enhver videnskabelig teori er. Med sine — om end mangelfulde — forsøg herpaa har Clark indlagt sig større fortjeneste i multiplikator-teorien end Machlup.

P. Nørregaard Rasmussen.

Otto von Mering: »The Shifting and Incidence of Taxation«, The Blakiston Company, Philadelphia 1942. 262 sider. \$ 3.25.

Det er med store forventninger, man aabner von Merings bog. Monografier over overvæltning er saa sjældne, at interesserede begærligt maa gribe efter de faa, som kommer. Ydermere er von Mering et godt kendt navn i overvæltningens litteratur. Hans bog »Die Steuerüberwälzung« (Jena 1928) har i mange aar været en af dette omraades »textbøger« (sammen med Seligmans »Shifting and Incidence of Taxation«).

Desværre er læsningen af dette værk nærmest et nyt bevis for, at forventningernes glæde ofte er større end oplevelsens.

I et indledningskapitel gøres rede for problemet, lige saa vel som metoden debatteres. »Overvæltning« defineres ved den partielle prisstigning, og det tilføjes: »The further effects, that is, those which may follow the placing of the ultimate burden of a tax on certain persons or groups are no part of the theory of tax shifting.« Denne afgrænsning kan vist paa dette omraade være ganske praktisk, men da der ikke er enighed om dette punkt, er det maaske en lidt vel hurtig og kategorisk udtalelse.

I metodisk henseende genkender man forfatteren af »Die Steuerüberwälzung« ved de stærke (men svagt begrundede) benægtelser af mulighederne for empirisk verifikation. Et er, at man indrømmer, at saadanne bestræbelser støder paa overordentlig store vanskeligheder, men en ganske anden og langt mere alvorlig sag er det dog — forekommer det mig — naar man som von Mering stiller sig principielt helt afvisende overfor evt. forsøg. Hvis man i princippet benægter muligheden for en direkte eller indirekte verifikation (eller falsifikation) af de opstillede hypoteser, saa indskrænkes det hele dog til rent logiske tankeoperationer. Det bliver »fiktionøkonomi« i stedet for »realøkonomi«.

Bogen er iøvrigt delt i to dele. 1. del giver »The General Theory of Tax Shifting«, mens 2. del behandler overvæltningen af specielle skatter. Det er jo en i overvæltningens læren traditionel inddeling, men det er mig egentlig umuligt at se begrundelsen herfor. De afsnit

træffer sig her saa heldigt, at man er i stand til at henvise til en forfatter, som netop meget let, meget elegant og meget hurtigt uden tal-eksempler naar frem til lignende resultater som Machlup. Jeg tænker paa Lloyd A. Metzlers artikel i *Econometrica* 1942 (vol. 10) (»Underemployment Equilibrium in International Trade«). For saa vidt er det jo tidsbesparende at nøjes med at læse Metzlers 16 siders artikel i stedet for Machlups 237 siders store bog.

Dette betyder dog ikke, at Machlups arbejde er overflødig. Det er for det første lettere tilgængeligt end Metzlers artikel og giver en pædagogisk set bedre indføring i problemerne omkring expansionen og den internationale ligevægt. Værdifuldt er det saaledes, at Machlup i saa høj grad fortolker sine resultater økonomisk og f. eks. gaar ind paa mange problemer indenfor teorien for international handel — i modsætning til Metzler. Man kan maaske raade læserne til at starte med Machlups bog og derefter læse Metzlers artikel — og herved faa lejlighed til at fryde sig over i hvor høj grad Metzlers fremstillingsform gør en koncentration mulig (og elegant).

Gang paa Gang polemiserer Machlup mod Colin Clarks forsøg paa *numerisk* at bestemme multiplikatoreffekten. Nu er det rigtigt, at Clarks forsøg hermed er angribelige. Men det maa dog stærkt fremhæves, at en saadan numerisk bestemmelse er nødvendig, før man kan sige multiplikator-teorien har ydet et virkelig værdifuldt resultat. Dette synes Machlup at overse — ja han benægter endog muligheden for et gunstigt resultat af saadanne undersøgelser. Der kan derfor være grund til at minde om, at med tilstrækkelige »tekniske« hjælpemidler (f. eks. en matematiker) er det gørligt at naa frem til smukke og formelt set morsomme udtryk for expansionens virkninger. Men arbejdet er ikke fuldført, før man numerisk har angivet de ukendte parametre (helst med et saa lille spillerum som muligt) i det stiliserede billede af virkeligheden, som modeller altid er — og som enhver videnskabelig teori er. Med sine — om end mangelfulde — forsøg herpaa har Clark indlagt sig større fortjeneste i multiplikator-teorien end Machlup.

P. Nørregaard Rasmussen.

Otto von Mering: »The Shifting and Incidence of Taxation«, The Blakiston Company, Philadelphia 1942. 262 sider. \$ 3.25.

Det er med store forventninger, man aabner von Merings bog. Monografier over overvæltning er saa sjældne, at interesserede begærligt maa gribe efter de faa, som kommer. Ydermere er von Mering et godt kendt navn i overvæltningens litteratur. Hans bog »Die Steuerüberwälzung« (Jena 1928) har i mange aar været en af dette omraades »textbøger« (sammen med Seligmans »Shifting and Incidence of Taxation«).

Desværre er læsningen af dette værk nærmest et nyt bevis for, at forventningernes glæde ofte er større end oplevelsens.

I et indledningskapitel gøres rede for problemet, lige saa vel som metoden debatteres. »Overvæltning« defineres ved den partielle prisstigning, og det tilføjes: »The further effects, that is, those which may follow the placing of the ultimate burden of a tax on certain persons or groups are no part of the theory of tax shifting.« Denne afgrænsning kan vist paa dette omraade være ganske praktisk, men da der ikke er enighed om dette punkt, er det maaske en lidt vel hurtig og kategorisk udtalelse.

I metodisk henseende genkender man forfatteren af »Die Steuerüberwälzung« ved de stærke (men svagt begrundede) benægtelser af mulighederne for empirisk verifikation. Et er, at man indrømmer, at saadanne bestræbelser støder paa overordentlig store vanskeligheder, men en ganske anden og langt mere alvorlig sag er det dog — forekommer det mig — naar man som von Mering stiller sig principielt helt afvisende overfor evt. forsøg. Hvis man i princippet benægter muligheden for en direkte eller indirekte verifikation (eller falsifikation) af de opstillede hypoteser, saa indskrænkes det hele dog til rent logiske tankeoperationer. Det bliver »fiktionøkonomi« i stedet for »realøkonomi«.

Bogen er iøvrigt delt i to dele. 1. del giver »The General Theory of Tax Shifting«, mens 2. del behandler overvæltningen af specielle skatter. Det er jo en i overvæltningens læren traditionel inddeling, men det er mig egentlig umuligt at se begrundelsen herfor. De afsnit

som omhandler »The General Theory« er jo næsten altid en behandling af en speciel skat, nemlig stykskatten. Men hvorfor giver netop denne »The General Theory«?

I 6 kapitler gennemgaar von Mering nu overvæltningen i forskellige tilfælde, først og fremmest fri konkurrence og monopol. Det er en konstant stykskat, det drejer sig om. I et lille afsnit paa 6 sider er monopolistisk konkurrence inddraget i behandlingen. Der gives her en morsom gennemgang af en af Chamberlin's modeller. Man kunde vel med rette have ventet, at forf. under indtryk af værdilærens nye landvindinger i 30'erne vilde have gjort en del mere ud af de markedsformer, som ligger spredt ud mellem rent monopol (som behandles i kap. III) og fri konkurrence (som behandles i kap. IV). Det vilde have været mere naturligt og mere morsomt, om overvæltningen af en stykskat under imperfect competition havde været bogens hovedafsnit.

I kap. VII — som afsluttet 1. del — er der tilløb til en behandling af repercussionsevningerne (hvilket afsnit iøvrigt ikke efter forfatterens egen definition kan henregnes under overvæltningen). Det er særdeles fortjenstfuldt, at problemet overhovedet tages op. Desværre giver afsnittet ikke saa meget først og fremmest p. gr. af meget abstrakte forudsætninger. Forf. opererer f. eks. med en forudsætning om, at arbejdslønnen er fuldstændig elastisk (baade op og ned). En svaghed kommer til syne i dette afsnit: Intet sted gøres der opmærksom paa, om den betragtede skat er at opfatte som en tilvækst til de bestaaende med et tilsvarende budgetoverskud eller en tilsvarende forøgelse af den offentlige sektors udgifter eller om skatten evt. er at betragte alternativt med en anden skat af samme størrelse. Billedet af de totale virkninger maa blive stærkt paavirket af, om det er den ene eller den anden forudsætning, som gøres.

I 2. del tages en lang række skatter op til behandling. Der gives en — oversigtsmæssig — gennemgang af en masse forskellige skatter, som ejendomsskatter, skat paa arbejds løn, forskellige indkomst- og formueskatter o. s. v. Jeg tror næppe, der er saa forfærdelig mange direkte fejl i hele fremstillingen, men abstrakte forudsætninger gør atter resultaterne mindre

anvendelige. »Taxes on Labor« behandles saaledes med en udbuds- og en efterspørgselskurve efter arbejdskraft som direkte determinerende faktorer. Der er heller ikke taget meget hensyn til institutionelle faktorer, naar der vises, at en skat paa checks vil presse renten i vejret — altsaa bevirke en overvæltning!

Alt i alt giver bogen ikke de fremskridt fra »Die Steuerüberwälzung«, som man paa forhaand vilde have ventet. Men det er en ganske overordentlig letlæselig bog — hvilket er yderst behageligt for os andre, men maaske baade godt og ondt for de studenter, som skal læse den. Bogen er nemlig — ifølge forordet — for de lettere parters vedkommende beregnet som lærebog, hvilket maaske forklarer, at forf. ikke har følt sig fristet til at forsøge nye fremskridt.

Det bør tilføjes, at et appendix giver en matematisk udformet løsning af enkelte specielle problemer. Dette appendix er fortrinligt — særlig bør vist gennemgangen af virkningerne af en skat paa »quasi-rent« fremhæves.

Bogen er udsendt af »The Blakiston Company«. En indlagt seddel fortæller, at »Blakiston books are bound in high grade materials which are sturdy, vermin-proof and water resisting ... they can be cleaned with soap and water«. Det er jo betryggende!

P. Nørregaard Rasmussen.

Friedrich Neumark: Theorie und Praxis der modernen Einkommenbesteuerung. A. Francke AG. Verlag, Bern. 456 S. Pris: 35 s. fr.

Der er noget vist internationalt over Titelbladet. Bogen er skrevet af en Tysker, men Professor i Istanbul, og den er udkommet paa et Forlag i Schweiz. Indholdsfortegnelsen bekræfter det internationale Indtryk. Bogen er i to Dele, hvoraf den første giver en abstrakt Fremstilling af Indkomstskattens Teori. Anden Del er deskriptiv og beskriver Indkomstbeskatningens Regler i Storbritannien, Tyskland, Frankrig, U. S. A. og derefter kortere i Italien, Schweiz og Tyrkiet.

Trods al denne Internationalisme maa Bogen betegnes som typisk tysk. Her føres Tysklands bedste finansvidenskabelige Traditioner videre. Bogen er tysk i Metode; dette gælder først